

KAZIMIERZ GAJDA

Kronika Zakładu Literatury Polskiej w latach akad. 1982/83 - 1987/88

W okresie sprawozdawczym 1982/83 - 1984/85 funkcję kierownika Zakładu Literatury Polskiej sprawował prof. dr hab. Józef Zbigniew Bialek, który wcześniej został też wybrany dyrektorem Instytutu Filologii Polskiej. Obowiązki zastępcy dyrektora Instytutu powierzono doc. drowi hab. Janowi Polakowskiemu. W związku z urlopem naukowym doc. Polakowskiego (1984/85) stanowisko wicedyrektora objął dr Marek Białota.

Urlopy naukowe otrzymali: prof. dr hab. Stanisław Burkot (1983/84) i mgr Kazimierz Gajda (1984/85). Staż naukowy odbyła dr Maria Bralczyk-Karolakowa. Stypendium habilitacyjne otrzymała dr Alicja Baluchowa. Na lektoracie w Mediolanie przebywał doc. dr hab. Jan Okoń (1983/84 i 1984/85). Dr hab. Regina Lubas-Bartoszyńska przeniosła się do Katedry Filologii Romańskiej. Z pracy w Zakładzie Literatury Polskiej zrezygnowała st. asyst. mgr Krystyna Klimowska. Po długoletniej pracy dydaktyczno-wychowawczej (ponad 40 lat) odszedł na emeryturę dr Ferdynand Reichman. Bolesną stratę poniósł Zakład Literatury Polskiej z powodu nagłej śmierci doc. dra Antoniego Jopka, wieloletniego i znakomitego nauczyciela akademickiego.

W 1984 r. dr Regina Lubas-Bartoszyńska habilitowała się na podstawie książki "Style wypowiedzi pamiętnikarskiej". Dr Barbara Sikorowska-Geber i dr Janusz Pluta otrzymali etaty adiunktów, mgr Kazimierz Gajda obronił w 1985 r. pracę doktorską.

W roku 1984 otwarto w Zakładzie Języka Polskiego Podyplomowe Studium Logopedyczne (kierował nim dr Jan Ożdżyński). Dr Bogumiła Małkova prowadziła Studium Fakultatywne z zakresu języka polskiego. Podyplomowym Studium Polonistycznym kierowała dr Anna Dyduchowa.

Na zebraniach naukowych Zakładu Literatury wygłoszono dwanaście referatów: prof. dr hab. Stanisław Burkot: "Tajemnice Ludwika Spitznagla"; dr Alicja Baluchowa: "Wizualność poezji Tytusa Czyżewskiego"; mgr Roman Mazurkiewicz: "«Bogurodzica» - między pieśnią i ikoną"; mgr Barbara Sikorowska-Geber: "Bohater i postać w dramatach Jerzego Żuławskiego"; mgr Marek Karwala: "Rola komizmu w kreowaniu światopoglądu poezji Jana Twardowskiego"; mgr Bogusław Gryszkiewicz: "O literackim autoportrecie Brunona Schulza"; mgr Kazimierz Gajda: "Gdzie jest teatr? (Z krytyki teatralnej w Krakowie w latach 1890 - 1918)"; dr Edward Chudziński: "Od regionalizmu do autentyzmu. O rodowodzie artystycznym «Okolicy Poetów» S. Czernika"; dr Marek Białota: "«Snobizm i postęp» i «Przepióreczka» a międzywojenny regionalizm kulturalny"; dr Alicja Baluchowa: "Portret wielopłaszczyznowy Tytusa Czyżewskiego"; dr Tadeusz Budrewicz: "Przed obrazem Brożika"; dr Antoni Aleksandrowicz: "Porównanie literatury i malarstwa. Konspekt badawczy".

Dr Janusz Pluta na sesji pod nazwą "Dwie wojny światowe" (Warszawa, wrzesień 1984 r.) wygłosił referat pt. "W paszczy Lewiatana. Ewolucja pacyfizmu polskiego w dwudziestoleciu".

W kwietniu 1985 r. na sesji zorganizowanej przez Uniwersytet Warszawski prof. dr hab. Stanisław Burkot mówił o listach pisanych do J.I. Kraszewskiego, a dr Tadeusz Budrewicz wygłosił referat pt. "Prawidła stylu listowego w XX wieku".

Mgr Jerzy Waligóra na sesji pod nazwą "Przemiany dramatu w XX wieku" (Uniwersytet Jagielloński, kwiecień 1985 r.) przedstawił referat pt. "Młodopolski dramat historyczny. Zarys rekonstrukcji systemu gatunkowego".

Dr Tadeusz Budrewicz wygłosił w czerwcu 1985 r. odczyty dla pracowników biblioteki w Ostrowcu Świętokrzyskim ("Gawęda o współczesnej prozie"), a w tamtejszym Liceum Pedagogicznym przedstawił dwa referaty: "Proza Marii Konopnickiej" oraz "Czesław Miłosz i kresy".

W międzynarodowej konferencji zorganizowanej przez Dutch Pax Christi w Bovendonk-Hoeven wzięła udział (Holandia, lipiec 1985) mgr Roman Mazurkiewicz, który mówił na temat chrześcijańskiej jedności kultury europejskiej. We wrześniu tego samego roku podczas sesji "Dziedzictwo Rusi Kijowskiej (z okazji 1000-lecia chrztu Rusi)" przedstawił on referat pt. "Eschatologia Rusi Kijowskiej" (Katolicki Uniwersytet Lubelski).

W dn. 20 - 22 IX 1985 r. Instytut Filologii Polskiej wspólnie z Katedrą Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej oraz Towarzystwem im. Marii Konopnickiej i Muzeum Okręgowym w Suwałkach zorganizował (także) sesję pod nazwą "Maria Konopnicka - w 75-lecie śmierci". Referaty wygłosili m.in. prof. zw. dr Jan Nowakowski: "Szkic do wizerunku Marii Konopnickiej (zamiast wstępu)"; dr Tadeusz Budrewicz: "Niektóre cechy stylu Konopnickiej"; prof. dr hab. Józef Zbigniew Białek: "Trwałe wartości utworów Marii Konopnickiej dla dzieci"; dr Marek Białota: "Sceniczne adaptacje utworów Konopnickiej. Rekonstrukcja do roku 1939"; mgr Jerzy Waligóra: "Pozytywistyczna ideologia w szatach alegorii (<<Z przeszłości>>, <<Prometeusz i Syzyf>> M. Konopnickiej)"; dr Andrzej Gurbiel: "Konopnicka o Mickiewiczu"; doc. dr hab. Zenon Uryga: "Proza Marii Konopnickiej w międzywojennych podręcznikach szkolnych".

W październiku 1985 r. dr Antoni Aleksandrowicz przedstawił na zebraniu Zakładu Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego referat pt. "Jak wprowadzić podmiot liryczny ze szkoły".

W okresie sprawozdawczym 1985/86 - 1986/87 kierownikiem Zakładu Literatury Polskiej i dyrektorem Instytutu pozostał prof. dr hab. Józef Zbigniew Białek, zastępcą dyrektora - doc. dr hab. Jan Polakowski.

Urlopy naukowe otrzymali: dr Edward Chudziński (1985/86), mgr mgr Marek Buś, Bogusław Gryszkiewicz, Jerzy Waligóra (1985). Urlopu zdrowotnego udzielono dr Marii Bralczyk-Karolakowej (1986/87) oraz mgrowi Romanowi Mazurkiewiczowi (1986). Na lektoracie w Strasburgu przebywała dr Bogumiła Małkowska, doc. dr hab. Jan Okoń powrócił z lektoratu w Mediolanie.

Dr Kazimierz Gajda otrzymał etat adiunkta. Mgr Bogusław Gryszkiewicz i mgr Jerzy Waligóra obronili prace doktorskie. Mgr Marek Karwala i mgr Roman Mazurkiewicz uzyskali etat starszego asystenta.

Podypłomowym Studium Polonistycznym nadal opiekowała się dr Anna Dyduchowa. Kierownictwo Studium Fakultatywnego z zakresu języka polskiego objął dr Janusz Pluta. Rozwinęło swoją działalność Studium Dziennikarskie, nad którym pieczę sprawował dr Edward Chudziński.

Na zebraniach naukowych Zakładu Literatury Polskiej referaty wygłosili: prof. zw. dr Stefan Żółkiewski ("Miejsce literatury w kulturze literackiej"); dr Andrzej Gurbiel ("«Kamizelka» Bolesława Prusa"); mgr Jerzy Waligóra ("Młodopolski dramat historyczny a naturalizm"); dr Jerzy Ossowski ("«Słownik Współczesnych Pisarzy Polskich» jako źródło do badań nad zbiorowością pisarzy 1945 - 1948"); prof. dr hab. Stanisław Burkot ("Kraszewski w tłumaczeniach na języki obce"); prof. zw. dr Jan Nowakowski ("Realia historyczne «Legionu» Wyspiańskiego"); mgr Marek Buś ("Sprawa «ciemności» Norwida w kontekście dwudziestolecia międzywojennego").

W dn. 17 - 19 marca 1987 r. odbyła się w Wyższej Szkole Pedagogicznej sesja naukowa ku czci Józefa Ignacego Kraszewskiego w setną rocznicę śmierci, zorganizowana przez Instytut Filologii Polskiej WSP oraz Ludową Spółdzielnię Wydawniczą. W konferencji uczestniczyli historycy literatury i językoznawcy z kilkunastu ośrodków polonistycznych, a także pracownicy placówek kulturalno-oświatowych, nauczyciele i studenci. Sesji towarzyszyła wystawa edycji dzieł Kraszewskiego w latach 1945 - 1968 oraz grafik twórcy "Starej baśni". 19 marca, w stulecie zgonu Kraszewskiego, złożono wieniec na jego grobie w Krypcie Zasłużonych na Skałce. Wystąpiło dwudziestu ośmiu referentów, a wśród nich pracownicy Zakładu: prof. dr hab. Stanisław Burkot (słowo wstępne, podsumowanie obrad oraz odczyt pt. "Prometeusz, Tyrtej i Syzyf"); prof. dr hab. Józef Zbigniew Białek ("Wincenty Danek jako badacz życia i twórczości J.I. Kraszewskiego"); dr Tadeusz Budrewicz ("Poglądy J.I. Kraszewskiego na styl"); dr Kazimierz Gajda ("Krytycznoteatralna recepcja dramatów J.I. Kraszewskiego w okresie Młodej Polski"); dr Jerzy Waligóra ("Nad tomem «Utworów dramatycznych» J.I. Kraszewskiego").

Wspólnym staraniem Instytutu Filologii Polskiej i Międzywojewódzkiego Ośrodka Doskonalenia TWP zorganizowano w dn. 22 - 24 kwietnia 1987 r. konferencję poświęconą rozwojowi i upowszechnianiu wiedzy o powojennej literaturze polskiej. Referowali m.in.: prof. dr hab. Stanisław Burkot ("Poezja i śmierć poezji w twórczości Tadeusza Różewicza"); mgr Marek Karwala ("O niektórych współczesnych realizacjach toposu ogrodu"); dr J. Pluta {"<<Tren>> Czeszki w krajobrazie literatury o wojnie"}; dr A. Aleksandrowicz ("Casus Łoziński: <<Sceny myśliwskie z Dolnego Śląska>>"); dr Tadeusz Budrewicz ("Z notatnika szarego odczytowca"); mgr Maria Ostasz ("O krytyce literatury dla dzieci i młodzieży w latach 1945 - 1956. Komunikat").

Na ogólnopolskiej sesji pod nazwą "Świat wartości w literaturze", przygotowanej przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie, dr Antoni Aleksandrowicz wygłosił odczyt pt. "Niektóre problemy morfologiczne i skutki lektury nowych form w prozie XX wieku", dr Tadeusz Budrewicz zaś przedstawił referat "W poszukiwaniu wartości językowych dzieła literackiego".

W roku akademickim 1987/1988 dyrektorem Instytutu Filologii Polskiej został mianowany prof. dr hab. Stanisław Burkot, obowiązki zastępcy powierzono dr Annie Dyduchowej (Zakład Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego) oraz dr Annie Spólnik (Zakład Języka Polskiego). Funkcję kierownika Zakładu Literatury Polskiej piastuje nadal prof. dr hab. Józef Zbigniew Białek.

Urlopów naukowych udzielono: drowi Tadeuszowi Budrewiczowi (1987/88), mgrowi Romanowi Mazurkiewiczowi (1987), prof. Józefowi Zbigniewowi Białkowi (1987), którego zastępował w tym czasie prof. Stanisław Burkot. Dr Bogumiła Małek w dalszym ciągu przebywała za granicą. Na stanowisku asystenta została zatrudniona mgr Krystyna Latawiec. Etat starszego asystenta przyznano mgr Marii Ostasz. Tytuł profesora zwyczajnego otrzymał Stanisław Burkot. Pracę doktorską obronił mgr Marek Buś.

W zarządzaniu Studium Fakultatywnym i Studium Dziennikarskim nie zaszły zmiany. Obowiązek kierowania Podyplomowym Studium Polonistycznym przyjął na siebie dr Marek Białota, z racji powołania dr Anny Dyduchowej na stanowisko wicedyrektora Instytutu.

Na posiedzeniach Zakładu z referatami wystąpili: mgr Maria Ostasz: "Stan i zasięg krytyki literatury dla dzieci i młodzieży w latach 1945 - 1956"; dr Stanisław Mrazek: "Gombrowicz i Mrozek - uwikłanie w formę"; dr Antoni Aleksandrowicz: "O <<ciemności>> Norwida - uwagi czytelnika przygodnego"; dr Ewa Lubieniewska: "Słowackiego portret własny z czasów młodości (o <<Godzinie myśli>>)"; mgr Krystyna Latawiec: "Wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania twórczości Mariana Pankowskiego"; prof. zw. dr Jan Nowakowski: "O budowie <<Legionu>> Wyspiańskiego" (zebranie otwarte, w osiemdziesiątą rocznicę urodzin Profesora).

Urząd Wojewódzki w Krośnie, Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu, Instytut Filologii Polskiej oraz Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej WSP przygotowały w dn. 18 - 20 maja 1988 r. sesję naukową pod nazwą "W świetle Elizy Orzeszkowej". Konferencja odbyła się w Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu. Oprócz historyków literatury i językoznawców z Polski wzięli w niej udział także goście zagraniczni. Wygłoszono dwadzieścia dwa referaty. Spośród pracowników Instytutu wystąpili: doc. dr hab. Teodozja Rittel ("<<Pamiętnik Wacławy>> E. Orzeszkowej jako przedmiot analizy pragmatyczno-językowej"); dr Maria Rachwałowa ("Formy adresatywne w <<Nad Niemnem>>"); dr Andrzej Gurbiel ("<<Dziurdziowie>> E. Orzeszkowej"); dr Tadeusz Budrewicz ("Styl przedmiotowy w twórczości Orzeszkowej, Konopnickiej i Prusa"); dr Antoni Aleksandrowicz ("Jak czytać powieści Orzeszkowej?"); dr Kazimierz Gajda ("Aureli Drogoszewski - krytyk Orzeszkowej con amore"); dr Marek Białota ("Orzeszkowa na scenie").

Odczyty w Oddziale Krakowskim Polskiej Akademii Nauk (Komisja Historycznoliteracka) mieli w ciągu ostatnich pięciu lat: prof. Stanisław Burkot: "Absurdy rzeczywistości i teatr absurdu (<<Stara kobieta wysiaduje>> T. Różewicza)" oraz "<<Lalka>> Prusa na tle dyskusji o realizmie w latach 1945 - 1949" i "Rozstania z awangardą po II wojnie światowej"; mgr Marek Buś: "Tęsknota Norwida"; prof. Jan Nowakowski: "Listami pisany żywot <<Lirnika>> (o listach T. Lenartowicza)"; dr Tadeusz Budrewicz: "Z zagadnień stylu <<Lalki>>" (także na sesji w Uniwersytecie Warszawskim); dr Marek Białota: "<<Przepióreczka>> w Reducie. Z zagadnień inscenizacji i recepcji krytycznej"; dr Kazimierz Gajda: "O krytyce tea-

tralnej Feliksa Konecznego" (również na sympozjum zorganizowanym przez Uniwersytet Śląski).

Pod kierunkiem prof. zw. dra hab. Stanisława Burkota od dłuższego już czasu działa przy Komisji Historycznoliterackiej Oddziału PAN w Krakowie Sekcja Badania Życia Literackiego Polski Południowej w latach 1918 - 1939. Jesienią 1987 r. prof. Burkot został wybrany redaktorem naukowym "Rocznika Komisji Historycznoliterackiej PAN" i wszedł w skład komitetu redakcyjnego Komisji.

Na ogólnopolskiej sesji "Dokument a literatura" (Uniwersytet Jagielloński, maj 1988) dr Bogusław Gryszkiewicz przedstawił referat pt. "Realistyczna wymowa urojenia (O «Apelacji» J. Andrzejewskiego)".

Podobnie jak wcześniej, tak i w okresie sprawozdawczym 1982 - 1988 Zakład Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego utrzymywał kontakty z Kabinetem Literarnej Komunikacji a Experimentalnej Metodiki Pedagogicznej Fakulty w Nitrze. Pod kierunkiem doc. dra hab. Zenona Urygi przygotowywany jest przez pracowników Zakładu Dydaktyki oraz przez metodyków z Nitrzy i Pädagogische Hochschule w Güstrow tom zbiorowy pt. "Literatura w szkole".

Rozwija się współpraca z Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Sztokholmie. W roku akademickim 1987/88 wygłosili tam odczyty: dr Jerzy Waligóra (o wpływie dramatu skandynawskiego z przełomu XIX i XX wieku na Młodą Polskę) oraz mgr Marek Karwala, dr Bogusław Gryszkiewicz i prof. Stanisław Burkot (także w Konsulacie Polskim w Sztokholmie) na temat współczesnej literatury polskiej. Profesor Józef Zbigniew Białek, prof. dr hab. Maria Zarębina, doc. Zenon Uryga, dr Anna Dyduchowa, dr Halina Krzyżak i dr Zofia Kłakówna przygotowują podręczniki do nauki języka polskiego za granicą.

Przeprowadzono również rozmowy wstępne z Instytutem Pedagogicznym w Šumenie.

Nieprzerwanie prowadzone są przez pracowników Instytutu kursy przygotowawcze dla kandydatów na polonistyczne studia zaoczne (ODN w Tarnowie).

Dr Tadeusz Budrewicz i dr Andrzej Gurbiel wraz z drem J. Ossowskim (Katedra Bibliotekoznawstwa) zorganizowali - w ramach współpracy z Towa-

rzystwem Wiedzy Powszechnej - Studium Wiedzy o Współczesnej Kulturze Literackiej. Dr Budrewicz wygłaszał nadto odczyty dla licealistów w Krakowskim Młodzieżowym Towarzystwie Przyjaciół Nauk. Wiedzę polonistyczną krzewili też inni pracownicy Zakładu: dr Jerzy Waliłoga i dr Kazimierz Gajda w Towarzystwie Kultury Teatralnej, dr Antoni Aleksandrowicz i dr Waliłoga w krakowskich domach kultury. O funkcji baśni w życiu dziecka dyskutowała z nauczycielami szkół krakowskich mgr Maria Ostasz.

W okresie sprawozdawczym 1982/83 - 1987/88 nagrody naukowe Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki otrzymali: II stopnia - prof. prof. Stanisław Burkot i Jan Nowakowski; III stopnia - dr Edward Chudziński za książkę "W kręgu kultury i literatury chłopskiej 1918 - 1939. Z dziejów polskiej prasy literackiej", dr Ewa Lubieniewska za książkę "«Fantazy» Słowackiego czyli komedia na opak wywrócona".

W ciągu ostatnich lat przygotowano do druku lub opublikowano następujące większe prace: "Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP". Prace Historycznoliterackie IX (1982) i X (1986); R. Lubas-Bartoszyńska: "Style wypowiedzi pamiętnikarskiej" (1983); S. Burkot: "Proza powojenna 1945 - 1980" (1984), "Stanisław Młodożeńiec" (1985), "Podróżopisarstwo romantyczne" (w druku), "Tadeusz Różewicz" (1987); A. Baluch: "Współczesna poezja w szkole podstawowej" (1984), "Dziecko i świat przedstawiony" (1987); E. Chudziński: "W kręgu kultury i literatury chłopskiej 1918 - 1939..." (1985); E. Lubieniewska: "«Fantazy» Słowackiego..." (1985); T. Budrewicz: "Poetyka «Ptasiego gościńca» i «Babiego lata» Haliny Auderskiej" (1986); "Maria Konopnicka (wybór pism)", pod red. J. Nowakowskiego i przy współdziałaniu J. Z. Białka, T. Budrewicza oraz J. Jarowieckiego i M. Zięby (posłowania, komentarze, objaśnienia) (w druku); "Maria Konopnicka (w siedemdziesięciopięciolatek zgonu)", pod red. J. Jarowieckiego i J. Z. Białka (1987); "Józef Ignacy Kraszewski (w setną rocznicę śmierci)", pod red. S. Burkota (w druku); J. Z. Białek: "Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1918 - 1939", wyd. 2 (1987).